

რელიგიური ტურიზმის განვითარებისადმი სისტემური მიდგომის ზოგიერთი საკითხი

გრძელიშვილი ნოდარ

ეკონომიკის დოქტორი, პროფესორი
ახალი უმაღლესი სასწავლებელი

ნაშრომში განხილულია რელიგიური ტურიზმის განვითარებისათვის საჭირო სისტემური მიდგომები. ყურადღება გამახვილებულია სისტემური მიდგომის მეთოდოლოგიის კომპლექსურ კვლევებზე. განსაზღვრულია წმინდა ადგილების (ზონების) კლასიფიკაცია და მოცემულია კონკრეტული წინადადებები რელიგიური ტურიზმის განვითარებისათვის.

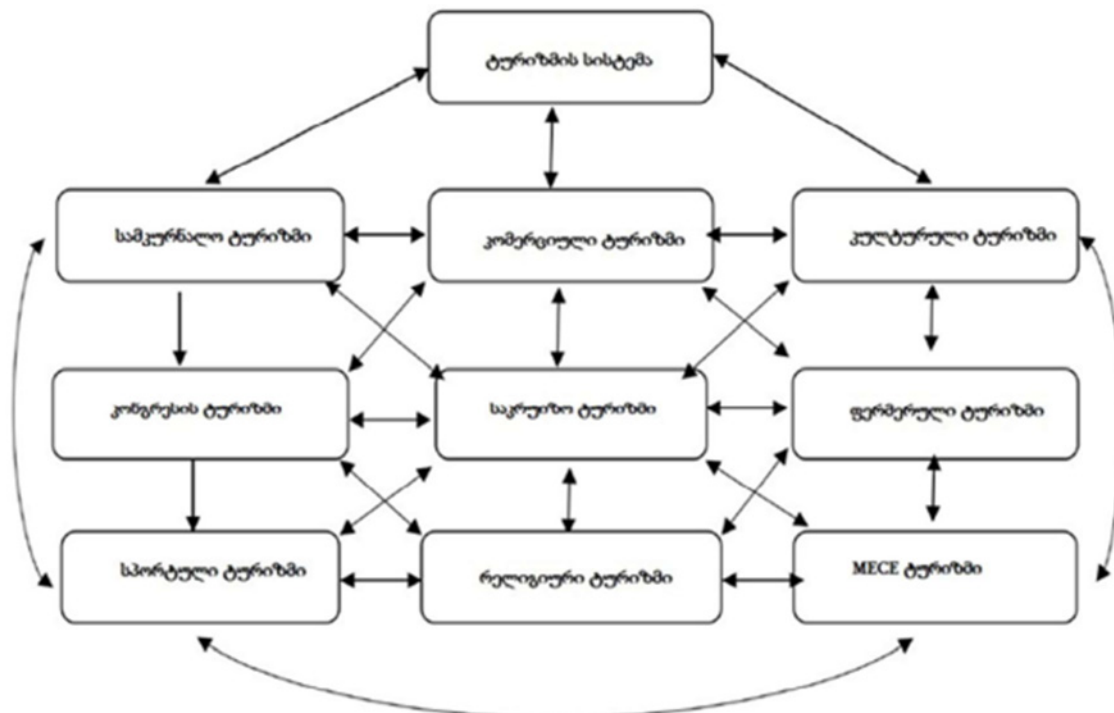
საკვანძო სიტყვები: რელიგიური ტურიზმი, სისტემური მიდგომა, მომლოცველობა, განვითარება.

რელიგიური ტურიზმის განვითარებისათვის საჭიროა სისტემური მიდგომა, რაც მიღებულია მეცნიერებაში ლუდვიგ ვონ ბერტალანფის პერიოდიდან, რომელმაც გამოაქვეყნა მანიფესტი საერთო სისტემის თეორიის შესახებ[1].

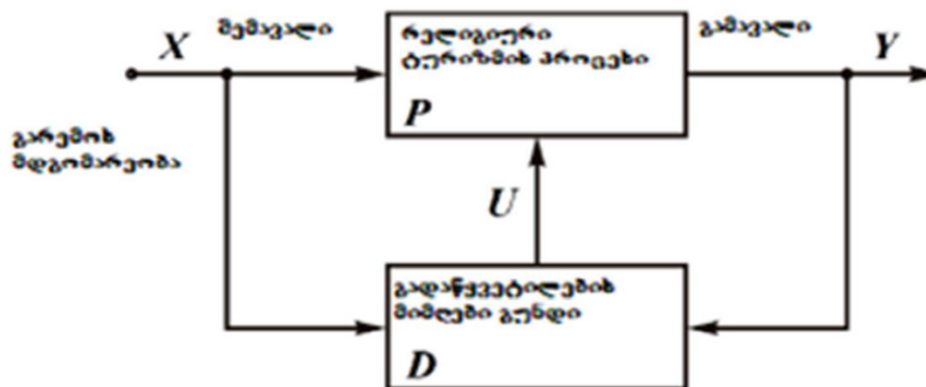
სისტემური მიდგომა არის მეთოდოლოგია კომპლექსური კვლევისა, რაც მნიშვნელოვან როლს თამაშობს სხვადასხვა სამეცნიერო კვლევის მიმართულებით. რაც შეეხება რელიგიურ ტურიზმს, ის უფრო დიდი სისტემის – ტურიზმის სისტემის ნაწილია და მისი კვლევა რიგი სპეციფიკით ხასიათდება, რასაც ქვესისტემების სიმრავლე და ურთიერთდამოკიდებულება განაპირობებს. [4] (იხ. სქემა 1 და 2)

სქემა 1

ტურიზმის სისტემის და სხვა ტურისტული ქვესისტემების ურთიერთდამოკიდებულება

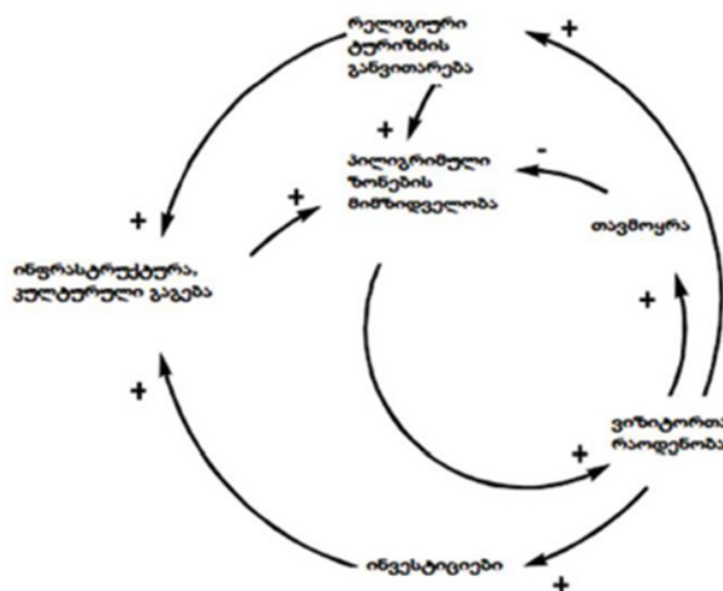

რელიგიური ტურიზმის, როგორც მიზანზე ორიენტირებული სისტემის ზოგადი მოდელი

მოცემულ ნახაზზე (2) განსაზღვრულია მიზანზე ორიენტირებული სისტემის საერთო მოდელი წყვილით (P,D) P – რელიგიური ტურიზმის სისტემის მართვის პროცესია და წარმოადგენს მართვის ქვესისტემას. ციკლი $P \rightarrow Y \rightarrow D \rightarrow U \rightarrow P$ წარმოადგენს საპასუხო ინფორმაციას, რომელიც ფუნქციონირებს მიზეზშედეგობრივი პრინციპით, ამიტომაც, შეგვიძლია ვუწოდოთ მას რეაქტიული კონტროლი. მცირე გადახრებით ასეთი კონტროლი დამაკმაყოფილებელია. გადაწყვეტილების მიღებისთვის რელიგიური ტურიზმის სისტემაში, გარემო ინფორმაცია აუცილებელია. ჯაჭვი $X \rightarrow D \rightarrow U \rightarrow P$ გვანდის წინმსწრებ ინფორმაციას, რომელიც წარმოადგენს გარემოს მდგომარეობის სამომავლო მოლოდინს. ის არის სტრატეგიის მნიშვნელოვანი ნაწილი მიზანზე ორიენტირებული სისტემების. (იხ. დიაგრამა)

(წრიული დიაგრამა) რელიგიური ტურიზმის განვითარება და პილიგრიმული ზონების მიმზიდველობა, ვიზიტორთა რაოდენობა, ინფრასტრუქტურა, და ინვესტიციები

მოცემული ნახაზი წარმოადგენს სისტემების დიაგრამას, რომელიც შეიძლება აღწეროთ, შემდეგნაირად: რელიგიური ტურიზმის განვითარება (+) ზეგავლენას ახდენს იმავე მიმართულებით პილიგრიმული ზონების მიმზიდველობაზე (+), რომელიც ზეგავლენას ახდენს ვიზიტორთა რაოდენობაზე (+), ვიზიტორთა რაოდენობა ზეგავლენას ახდენს ინვესტიციების ზრდაზე ინფრასტრუქტურასა და კულტურულ განვითარებაში (+). სხვა მხრივ შეიძლება ვთქვათ: მეტი ვიზიტორი (+) ინვესტ გარემოს დაბინძურებას (-), რაც არის პილიგრიმული ზონების

მიმზიდველობის დაცემის მიზეზი. ამავდროულად თავმოყრა (+) ინვესტაციას შემოვლით გზებს, საგზაო საცობებს, უბედურ შემთხვევებს, მოგზაურობის გადაწყვეტილების მიღების სინანულს (-).[2]

მნიშვნელოვნად მიგვაჩნია წმინდა ადგილების (ზონების) კლასიფიკაცია, ვინაიდან ის განსაზღვრავს რელიგიური ტურიზმის და მომლოცველობის ხასიათს და შინაარსს.

წმინდა ზონების (ადგილების) კლასიფიკაცია	
ტიპები	მაგალითები
ერთი საკვანძო ფუნქცია	კენტერბერის კათედრალი (ინგლისი), აია-სოფია (სტამბოლი)
არქეოლოგიური ზონები	მაჩუ-პიქჩუ (პერუ), ჩიჩენ-იცა (მექსიკა)
დაკრძალვის ადგილები	კატაკომბები (რომი), პირამიდები (გიზა)
ცალკე ტაძრები/სალოცავები	ბორობუდური (ინდონეზია), ანგკორ-ვატი (კამბოჯა), ამრიტსარი (ინდოეთი)
მთელი ქალაქები	რომი (იტალია), იერუსალიმი (ისრაელი), აქსისი (იტალია), ვარანასი (ინდოეთი), ბეთლემი (პალესტინა)
ტაძარი/სალოცავი კომპლექსები	ლალიბელა (ეთიოპია), პოტალა (ტიბეტი), სინის წმინდა ეკატერინეს მონასტერი (ეგვიპტე)
‘დედამიწის ენერგია’ ზონები	ნასკას ხაზები (პერუ), გლასტონბური (ინგლისი)
წმინდა მთები	ულურუ (ავსტრალია), მთა ევერესტი (ნეპალი), ტაიშანი (ჩინეთი), აგიონ-ოროსი (ათონოს წმინდა მთა საბერძნეთი), ფუძიამა (იაპონია), მთა შასტა (აშშ)
წმინდა კუნძულები	ალდგომის კუნძული (ჩილე), ლინდისფარნი (ინგლისი), იონა (მოტლანდია), მიქაელ მთავარანგელოზის მთა (საფრანგეთი)
პილიგრიმული კერები	მექა (საუდის არაბეთი), მედინა (საუდის არაბეთი), მთა კაილაში (ტიბეტი), სანტიაგო-დე-კომპოსტელა (ესპანეთი)
საერო პილიგრიმოზა	კუნძული რობენი (სამხრეთ აფრიკა), გორე (სენეგალი), განადგურებული ზონები (მაგალითად: ოსვენცემის ბანაკი, პოლონეთი)

უნდა აღინიშნოს, რომ მომლოცველთა მრავალსაუკუნოვანი ტრადიციები და მართლმადიდებლური მოლოცვის სულიერი მოთხოვნილებები, როგორც წესი, კომერციული ორგანიზაციების მხრიდან იგნორირებულია. როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, მართლმადიდებლური მომლოცველობა ტურიზმისგან არსებითად იმით განსხვავდება, რომ მომლოცველთათვის მთავარი მართლმადიდებლური სინამდდელების თავყვანისცემაა და არა მხოლოდ ისტორიული ღირსშესანიშნაობების დათვალიერება ან თუ იმ ტაძრებსა თუ მონასტრებს. მომლოცველები გააზრებულ მონაწილეობას იღებენ ღვთისმსახურებებში, ეზიარებიან ქრისტეს წმინდა საიდუმლოებს, ღოცულობენ სასწაულმოქმედ ხატებთან და ეთაყვანებიან წმინდა ნაწილებს. სამომლოცველო მოგზაურობის ასეთი მაღალი მოთხოვნილებების დაკმაყოფილება ტურისტულ ფირმებს არ შეუძლიათ.

ჩვენი აზრით, სასურველი იქნებოდა, თუ ეპარქიებში შეიქმნას სამომლოცველო სამსახურები, რაც ორგანიზებას გაუწევს მართლმადიდებელი მორწმუნეების მიერ ადგილობრივი და საზღვარგარეთ მდებარე სინამდელების მონახულებას. როგორც წესი, სამომლოცველო სამსახურები დაკავდებიან მომლოცველთა მიღებითა და ასევე, ადეკვატური მომსახურებით.

არანაკლებ მნიშვნელოვანია მომლოცველებს გააცნონ მონასტრის ისტორია. სამომლოცველო სამსახური არამც და არამც არ არის ტურისტული ფორმა, რადგან ეს სამსახური შეიძლება იყოს მხოლოდ ეკლესიის ნაწილი. სამომლოცველო სამსახური ორ ნაწილად იყოფა:

1. სამომლოცველო მოგზაურობების ორგანიზება და
2. სამსახური, რომელიც თავად იღებს მომლოცველებს, მათ შორის ტურისტებსაც.

ტურისტული ფირმების მთავარი მიზანი ფულის გამოშვებაა, მაშინ როცა სამომლოცველო სამსახურის მთავარი მისწრაფება რელიგიური განათლების მიცემა და მორწმუნის რელიგიური მოთხოვნილებების დაკმაყოფილებაა. მათი ფუნქციები ერთმანეთისგან განსხვავებულია და ორივე სამსახურმა თავთავიანთი საქმე უნდა აკეთოს.

სამომლოცველო სამსახურის თანამშრომელი უნივერსალური განათლებით უნდა გამოირჩეოდეს. ის კარგად უნდა იყოს გათვითცნობიერებული მართლმადიდებლურ წესებში. იცოდეს ისტორია

და იყოს კარგი ფსიქოლოგი, რადგან ადამიანები, რომლებიც ეკლესიებში თავიანთი პრობლემებით მიდიან, მაგრამ არ იციან როგორ დაამყარონ კონტაქტი მოძღვართან, სწორედ მან უნდა დააკავშიროს ისინი ერთმანეთთან. მას შეიძლება ხშირად უწევდეს იმის მოსმენა, რასაც მოძღვარს ალსარებაზე ეუბნებიან.

საქმის ამგვარი სირთულე მოითხოვს სამომლოცველო სამსახურის თანამშრომლების სპეციალურ განათლებას. ამისთვის საკმარისი არ არის მხოლოდ საკვალიფიკაციო კურსის გავლა, საჭიროა ამ მიმართულებით კურსები გაიარონ იმ უმაღლეს სასწავლებლებში, რომლებიც მაღალი კლასის სპეციალისტებს მოამზადებს, რათა სამომლოცველო სამსახურებმა სათანადო კონკურენცია გაუწიონ ტურისტულ ფირმებს.

ამდენად, საეპარქიო სამსახურებმა და საეკლესიო იერარქის წარმომადგენლებმა მიზანმიმართულად უნდა იმუშაონ მომლოცველობის ალორძინებისთვის. საეპარქიო მმართველობის სამომლოცველო სამსახურებმა უნდა იზრუნონ იმისთვის, რათა მათთან მისულ მომლოცველებს გააჩნდეთ რეალური შესაძლებლობა ეთყვანონ ადგილობრივ სინმინდებს და ეზიარონ საჭირო ინფორმაციას. ეპარქიული მმართველობის სამომლოცველო სამსახურებს უნდა მიეცეთ რეკომენდაცია დაანესონ სპეციალური ტარიფები სამომლოცველო მომსახურებისთვის (მონასტრის გაცნობა, ტრაპეზზე, სამომლოცველო სასტუმროში დაბინავება და სხვა). რელიგიური ტურიზმი, როგორც საერო ტურიზმის სახესხვაობა, მიზნად ისახავს მართლმადიდებლობის ისტორიისა და ტრადიციების, არქიტექტურის რელიგიური ძეგლების და სხვ. გაცნობას. ღვთისმსახურებაზე ტურისტული ჯგუფებისა და ინდივიდუალური ტურისტების დაშვებას. ყოველივე აღნიშნულზე გადანერგვითილუბას იღებს მონასტრის წინამძღვარი. აღსანიშნავია ის ფაქტიც, რომ მართლმადიდებლური ეკლესიის იერარქიის მრავალი წარმომადგენელი მომხრეა თანამედროვე საინფორმაციო ტექნოლოგიების გამოყენების და აქტიურად იყენებენ თანამედროვე მენეჯმენტის და მარკეტინგის სტრატეგიას.

დღეისათვის, მართლმადიდებლური მომლოცველობის ამოცანაა ალორძინოს სინმინდების თაყვანისცემის ადგილობრივი ტრადიცია, საზოგადოებასა და ეკლესიას შორის იქცეს დამაკავშირებელ რგოლად. ამისთვის აუცილებელია საქართველოს მართლმადიდებლური მომლოცველობის ათასწლოვანი ტრადიციების შესწავლა და სათანადოდ გააზრება, რათა გამოსადეგი იყოს თანამედროვე პირობებში. რელიგიური ტურიზმის განხილვა უნდა მოხდეს, ძირითადი მიზეზმედგობრივი კავშირების გამოყოფის, საკვანძო პრობლემების დაფიქსირების, ტურიზმის სახელმწიფო პოლიტიკის კრიტიკული ანალიზისა და ამ სფეროში განვითარებული ქვეყნების გამოცდილების საფუძველზე. რელიგიური ტურიზმის განვითარებისათვის დაგეგმილი ღონისძიებების პრაქტიკული რეალიზაცია აამაღლებს საქართველოს საერთაშორისო ისტორიულ-კულტურულ სტატუსს და მოიზიდავს მეტ ინვესტიციებს და გაცილებით მეტ რელიგიური ტურიზმით დაინტერესებულ მოგზაურს [5].

ლიტერატურა

1. Bertalanffy, L. V. (1952), General System Theory
2. Jere Jakulin, T. (2017) Systems Approach as a creative driving force for a tourism destination. in: Királ'ová, A. (ed.). Driving tourism through creative destinations and activities, (Advances in hospitality, tourism, and the services industry). Hershey: IGI Global, 2017, str. 1-19, ilustr.
3. Kljajić, M. (1998) Modelling and Understanding the Complex System within Cybernetics. Ramaekers, M.J. (ed.), 15th International Congress on Cybernetics, Association International de Cybernetique, Namur, pp. 864-869
4. Tadeja Jere Jakulin, Alan Clarce -Systems (Holistic) Approach to Religious Tourism International Journal of Religious Tourism and Pilgrimage 2017. Volume 5/Issue 3
5. გრძელიშვილი ნ „რელიგიური ტურიზმი“ თბილისი, გამომცემლობა „კენტავრი“ 2018, გვ.352

SYSTEMATIC APPROACHES TO THE DEVELOPMENT OF RELIGIOUS TOURISM

Grdzelishvili Nodar

*Doctor of Economics, Professor
New Higher Education Institute*

Summary

The paper discusses the systematic approaches needed for the development of religious tourism. The focus is on complex studies of systematic approach methodology. The classification of sacred places (zones) is thought out and specific proposals for the development of religious tourism are given.

Keywords: *Religious tourism, systematic approach, pilgrimage, development.*